

میرزا مرتضی قلیخان - ملت ازدیاد عده کمیسیون داخله برای این است که مطالبی بآنها رجوع می شود اغلب از ولایات و ایالات است و باید از هر ولایتی یک نماینده در آنجا باشد که از ترتیب ولایت خودش مسبوق است و اطلاعات خود را اظهار می نماید و بنده گمان می کنم که افلا باید نه نفر باشد

سلیمان میرزا - این فرمایشی که مرتضی قلیخان کردند اگر منطقی فرض شود به اعضاء کمیسیون داخله (۴۵) نفر انتخاب شود و بنده عقیده ام این است که باید نقطه نظر را اهمیت کار قرار داد و شش نفر گمان می کنم کافی است .

حاجی میرزا آقا - قرار شد هر کس استعفا می دهد قبل از وقت اظهار نماید این اظهار از زمین و بیسار بنده شد بنده هم چون در امور تجارت بیشتر بصیرت دارم استعفا می کنم مرا در کمیسیون فوائد عامه انتخاب نمایند .

کاشف - اینکه از هر ولایات و ایالات گفتند باید نماینده در کمیسیون داخله باشد لازم نیست هر موقع هر یک از آقایان را بخواهند اطلاع می دهند حاضر می شود .

فاتح الملک - بنده تأیید می کنم اظهار آقا میرزا مرتضی قلیخان را ولی اینکه گفته شد که باید ۴۵ نفر باشد این را نمی گوئیم ولی می گوئیم چه ضرر دارد از هر ولایات و ایالات در آنجا انتخاب شود .

رئیس - عجالاً همان هشت نفری که گفته شد انتخاب می شود بعد که سایر نمایندگان آمدند هر هر قدر لازم شد بر آنها افزوده میشود و رقه توزیع و بقرعه آقایان میرزا ابراهیم خان - حاجی میرزا رضاخان - معتمدالتجار - برای استخراج آراء معین شدند .

معاضد الملک - آقا میرزا اسمعیل نوبری ۴۸ رأی عز الملک ۴۲ رأی - ناصر الاسلام ۳۲ رأی - فاتح الملک ۲۶ رأی محمد هاشم میرزا ۲۱ رأی حاجی شیخعلی خراسانی ۲۳ رأی آقا سید حسین کزازی ۲۱ رأی آقا شیخعلی شیرازی ۲۱ رأی حاجی محمد کریم خان ۲۴ رأی .

رئیس - دو نفر بیست و یک رأی دارند باید بقرعه بکنند از آنها معین شود والا سه نفر خواهد شد .

(بقرعه آقا سید حسین کزازی معین شد)
رئیس - برای کمیسیون نظام رأی گرفته می شود مثل سابق شش نفر کافی است .

حاجی شیخعلی - می خواستم سؤال کنم آقای معزز الملک حاضر هستند برای کمیسیون که اسم ایشان هم نوشته شود یا خیر

معزز الملک - بلی بنده در سابق هم در هیئت رئیسه کاری کردم هم در کمیسیون نظام و این هر دو بعقیده بنده باهم منافاتی ندارد .
رئیس - خوب خودشان که هستند چه ضرر دارد (ورقه رأی منتشر و آقایان ذیل بقرعه برای استخراج آراء معین شدند آدینه محمد خان - هشتروزی آقا میرزا احمد)

رئیس - آقایان مشغول استخراج باشند عجالاً ده دقیقه تنفس می شود (مجدداً جلسه تشکیل گردید معاضد الملک نتیجه استخراج را قرائت کرد معزز الملک (۵۰ رأی) حاجی محمد کریم خان (۵۰ رأی) دکتر امیرخان ۴۹ رأی حاجی فاتح الملک (۴۴ رأی) لسان الحکما ۴۹ رأی آقا سید محمد خان ۲۹ رأی .

رئیس - حال کمیسیون عدلیه را انتخاب می کنیم همانطوریکه بود شش نفر .

افتخار الواعظین - وقتی که کمیسیون عدلیه را در ابتدا انتخاب می کردیم در مجلس استعفا می کردیم هفت نفر انتخاب بشود حالا باز آن استعفا خود را تجدید می کنیم (جمعی گفتند صحیح است)

رئیس - بسیار خوب هفت نفر باشد .
میرزا احمد - اسامی آقایانی که در کمیسیون عضویت دارند قرائت شود (معاضد الملک اسامی را قرائت کرد)

مؤتمن الملک - ذکاء الملک - ناصر الاسلام - لسان - الحکما (ورقه توزیع شد برای استخراج آراء آقایان محمد هاشم میرزا آدینه محمد خان - معین الرعایا معین گردید)

معاضد الملک - آقا شیخ ابراهیم زنجانی (۵۷) رأی سلیمان میرزا (۵۱) رأی - آقا شیخ اسمعیل هشتروزی (۵۰ رأی) آقا سید محمد رضا (۴۸) رأی صدر العلماء (۲۷) رأی - حسنعلی خان (۲۶) رأی - آقا شیخ رضا (۲۹) رأی)

رئیس - برای کمیسیون فواین مالی ده نفر بود مثل سابق انتخاب میشود (گفتند ۱۲ نفر بود)
اسدالله میرزا - بنده بواسطه کسالت مزاج و ضعف بنیه که دارم در بیش از یک کمیسیون نمیتوانم عضویت قبول نمایم .

رئیس - آقا میرزا مرتضی قلیخان مایل هستند که در این کمیسیون باشند (اسامی اشخاصیکه در کمیسیون عضویت دارند)

مؤتمن الملک - ناصر الاسلام - لسان الحکماء - فاتح الملک - آقا سید محمد رضا - حسنعلیخان - آقا شیخ ابراهیم زنجانی (ورقه منتشر گردید بقرعه آقای فوالم اسلام و نجات و شیبانی برای استخراج معین گردیدند)
رئیس - آقای حاجی وکیل الرعایا حاضر شده اند که تاغرة جمادی الاولى بیست هزار خروار گندم وارد طهران کنند باید اظهار امتنان کرد .

وکیل الرعایا - این چیزیکه عرض میکنم قدری توضیح واضح است لکن برای اینکه شاید بکنفر در این مملکت در اشتباه باشد آن اشتباه رفع شود ناچارم عرض کنم و آن این است که همه حربهای که داشته اند آن اشخاصیکه با ما دشمن بودند برای ما انداختند لکن خداوند ما را موفق کرد که از آنها هدایه گرفته کردیم تنها چیزیکه برای خودشان اسباب امیدواری قرار دادند همین کاری است که امروز در دست گرفته و بنده در ابتدای فتح طهران در نظر داشتم که شاید بکروزی بکار بیندازند و همیشه در این خیال بودم که پیش بینی کرده باشم لکن بدبختانه گرفتاری دیگر چون مقدم بر این بود مانع از این پیش بینی شد و اینکه خواستم از نمایندگان محترم برای این خدمت

اجازه بکیرم برای آنروزی است که وقتی ما آن گندم زیاد را که در دور دست هست بزرگوار کردیم بعد آنچه را که آقایان نگاه داشته و اسلحه خود قرار دادند و وسیله امیدواری خود دانستند ترار بگذاریم حمل کنند بآنجاها تا یک آن این گندم را از آنجا ها می آوریم و چون تا اینکه زراعت جدید خوردنی شود سی هزار خروار گندم لازم داریم ده هزار خروار آن در دست اشخاصی است که خیر خواهند که در حقیقت غلت کردند از اطراف حاضر کنند و گمان نمی کردند اینطور خواهد شد تا ۱۵ روز دیگر میرسد برای بعد از این مدت بنده با یک امیدواری زیادی اول بتوفیق و کمک خدا و بعد بمعانت شماها تدریجاً این مقدار را بطهران میرسانم شماها باید وعده کنید که پس از ورود این گندم باینده همراهی کنید که یک تلافی با آنها بکنیم (عموم نمایندگان تحسین کردند)

رئیس - چون و کلای آذربایجان جلسه دارند مجلس را ختم می کنیم انتخاب کمیسیون معارف و فوائد عامه می ماند برای روز شنبه بعلاوه دستور آن روز قرائت راپورت کمیسیون راجع بانتخاب نماینده ارمنه انتخاب سه نفر نمایندگان و اگر وقت باقی ماند شور در قانون وزارت معارف و اوقاف (مجلس یکساعت و ربع از شب گذشته ختم شد)

جلسه ۷۷

صورت مجلس روز ۲۸ شهر ربیع الاول ۱۳۲۸

مجلس سه ساعت قبل از غروب آفتاب در تحت ریاست آقای مستشارالدوله منعقد و صورت مجلس قبل را معاضد الملک قرائت کردند .

رئیس - در صورت مجلس اگر ملاحظه هست بفرمائید .

حاجی آقا - همانطوریکه شاهزاده ابوالقاسم میرزا از عضویت کمیسیون عرایض استعفا دادند بنده هم از کمیسیون عرایض استعفا دادم و وجه استعفای بنده را در کمیسیون عرایض کثرت کار گمان کردند ولی بنده تکذیب میکنم بجهت اینکه بنده حاضر در سه کمیسیون عضویت قبول کنم انتخاب بنده در کمیسیون عرایض مثل این است که بنده را در کمیسیون نظام و حاجی محمد کریمخان را در کمیسیون عدلیه انتخاب کنند .

محمد هاشم میرزا - در صورت نوشته شده بود که ابوالقاسم میرزا استعفا داد عوض ایشان معین نشد دیگر اینکه لفظ بقرعه معین شد خوب نیست يك لغت دیگر بجای او باشد .

رئیس - در باب صورت هر کس حرفی دارد اظهار کند تا برسیم بمطالب دیگر .

[اظهاری نشد - رئیس صورت را امضا کرد]

حسنعلیخان - بنده از کمیسیون عدلیه استعفا میکنم استعفا میکنم دیگری را معین کنید
افتخار الواعظین - بنده راجع بنظامنامه عرض دارم کمیسیونهایی که از شعب منتخب می شوند اعضاء این کمیسیونها اگر می خواهند استعفا بدهند باید بر رئیس آن شعبه استعفا بدهند .

رئیس - صحیح است.

ابوالقاسم میرزا - بنده همانطوریکه آقای افتخار الواعظین فرمودند در شعبه استعفای خود را اظهار کرده‌ام.

معاضد الملک - بنده میخواستم از آقای حسنعلی خان استعفا کنم که از کمیسیون عدلیه استعفا ندهند جهت اینکه ما در کمیسیون عدلیه خیلی میتوانیم ارجودشان استفاده نمایم.

(دوقره تلگراف از انقبال السلطنه از جلفا در تبریک عید وامنیت سرحدات و از مامورین قمشه در خصوص گرفتن اشرار قرائت شد.)

سلیمان میرزا - این عیدی را که انقبال السلطنه تبریک گفته کدام عید است حالا از عید مدنی است می گذرد.

رئیس - چون آن صفحات تلگراف ندارد باین واسطه قدری تعویق افتاده.

[اسامی اعضای کمیسیون قوانین مالیه قرائت شد.]
فهم الملک ۴۹ رای - صدیق حضرت ۴۸ رای
ارباب کیخسرو ۴۳ رای - متین السلطنه ۳۵ رای
معین الرعایا ۳۴ رای - میرزا داود خان ۳۰ رای
وکیل الرعایا ۳۰ رای - مرتضی قلیخان ۲۹ رای
میرزا اسدالله خان ۲۸ رای - دکتر علیخان ۲۸ رای
معمدالتجار ۲۶ رای - حاجی آقا وحاج مصعب الملک هر یک ۲۲ رای

رئیس - چون میان این دوفقر تساوی است باید بقرعه معین شود.

معمدالتجار - بنده از عضویت این کمیسیون چون در کمیسیون بودجه هستم استعفا میدهم.

معین الرعایا - بریروز بنده عرض کردم که بواسطه عدم مساعدت مزاج نمیتوانم در یک کمیسیون بیشتر عضویت داشته باشم چون در کمیسیون بودجه هستم از عضویت این کمیسیون استعفا میدهم.

رئیس - چون دوفر استعفا میدهند این دوفقر که هر یک دارای يك نمره هستند باید باشند و يك نفر دیگر انتخاب شود.

محمد هاشم میرزا - بموجب نظامنامه داخلی اول باید یکی از این دو نفر که بین آنها تساوی است بقرعه تعیین شود بعد برای دوفقر دیگر تجدید انتخاب شود.

رئیس - ولی ملاحظه بفرمائید برای این بود که دیگر قرعه نکشد هر دو را قبول کنید و برای یکی رای بگیریید.

تقی زاده - آنها بیگانه انتخاب شده اند خیلی خوبند اما اگر بخواهیم ملاحظه قانون را بنمایم غلط است برای اینکه اول باید دوازده نفر را معین کنید بعد هر کدام استعفا دادند تجدید می شود برای اینکه آن کسیکه با ۲۶ رای انتخاب شده است اگر بخواهیم دیگری را که ۲۱ رای دارد بجای او معین کنیم شاید اگر تجدید انتخاب شود دیگری را با ۲۶ رای انتخاب نمایند.

حاجی شیخعلی - بنده خیلی متشکر شدم که با عرض دیروز بنده امروز آقایان همراه شده حالا باید آنکه بریروز انتخاب شده بود باید قرعه کشیده شود.

[**افتخار الواعظین** ماده الحاقیه ۱۵ راقرائت کردند.]
[قرعه کشیده و حاجی آقا معین شد.]

رئیس - برای دوفقر دیگر تجدید انتخاب می شود.

تقی زاده - بنده میخواستم عرض کنم آقای معین الرعایا در این مدت که در کمیسیون قوانین مالیه بودند خیلی از معلومات ایشان استفاده می شد و خواهش می کنم استعفای خودشان را پس بگیرند

میرزا رضی قلیخان - بنده که در کمیسیون قوانین مالیه هستم میدانم که این قوانینی که گذشت بواسطه وجود ایشان بود اگر ایشان نباشند امورات کمیسیون مختل می شود باین واسطه استعفا میکنم که قبول این زحمت را بکنند و آقایان همان اسم بکنند و بنویسند.

(معین الرعایا قبول کرد)
رئیس - حالا برای بکنند رای گرفته میشود

تقی زاده - خواهش میکنم بنده را ننویسند برای اینکه نمی توانم.

معاضد الملک - آقایانیکه در دو کمیسیون عضویت دارند حسنعلی خان - مومن الملک - نوری لسان الحکماء - آقا شیخ ابراهیم زنجانی - فهم الملک - صدیق حضرت - معین الرعایا - میرزا اسدالله خان ناصر الاسلام - فاتح الملک - حاجی محمد کریم خان [ورقه توزیع شده آقایان معتمدالتجار - میرزا داودخان - تقی زاده برای استخراج بقرعه معین شدند.]

(پس از استخراج شاهزاده ابوالقاسم میرزا با (۱۵) رای منتخب شدند.)

حاج شیخعلی - بریروز در انتخاب کمیسیون خارجه دو نفر تساوی آراء داشتند بنده عرض کردم خوبست قرعه زده شود بسکرت گذشت بعد از آن یکی از آنها که شاهزاده سلیمان میرزا بود استعفاء داد و آقای وحید الملک بجای ایشان معین شد حالا استعفا میکنم قرعه کشیده شود.

رئیس - صحیح است بین شاهزاده سلیمان میرزا و آقای وحید الملک باید قرعه کشیده شود اگر شاهزاده سلیمان میرزا بقرعه آمدند اختیار با ایشان است اگر قبول کردند که هیچ و اگر استعفا دادند بجای ایشان بکنند دیگر انتخاب می شود و اگر آقای وحید الملک بقرعه درآمدند که ایشان میپذیرند (برای استخراج قرعه شاهزاده لسان الحکماء معین و قرعه کشیدند اسم آقای وحید الملک بیرون آمد)

حسنعلی خان - بنده تمنا میکنم که بکنند بجای بنده در کمیسیون عدلیه انتخاب شود.

سلیمان میرزا - بنده میخواهم از آقای حسنعلی خان تقاضا کنم که استعفای خودشان را پس بگیرند.

حسنعلی خان - بنده نمی خواهم از کار

فرار کنم که از من بخواهند که جزو این کمیسیون باشم بنده دلایلی دارم که نمیخواهم در این کمیسیون باشم در جای دیگر حاضریم.

رئیس - بکنند برای کسری کمیسیون عدلیه انتخاب می شود.

ادیب التجار - بنده استعفا میکنم که هیئت رئیسه یکی این عضویت را قبول فرماید که اسمشان نوشته شود.

تقی زاده - همچو قانونی نگذاشته است که کمیسیون عدلیه حکماً باید هفت نفر باشد شش نفر باشد مثل سایر کمیسیونها.

افتخار الواعظین - مجلس رای داده است که (۷) نفر باشد.

حسنعلیخان - بنده تأیید می کنم فرمایش آقای تقی زاده را عرض میکنم این مطابق نظامنامه داخلی است که مجلس میتواند کمیسیونها را انقضا از (۹) نفرالی (۱۲) نفر معین کند.

رئیس - بلی صحیح است ولی امروز تقریباً اکثریت شد که (۷) نفر باشد و بقیه توزیع شد آقایان ذیل برای استخراج بقرعه معین شدند.

تربیت - فهم الملک - میرزا احمد.
معاضد الملک - آقای آقا شیخعلی شیرازی به اکثریت ۱۴ رای انتخاب شدند.

رئیس - انتخاب کمیسیون معارف بطور سابق (۶) نفر است.

ذکاء الملک - بنده عرض می کنم برای کمیسیون معارف داوطلب هستم چون برای کمیسیون مبتکرات از شعب انتخاب شده است تجدید انتخاب آسان است باعث تضییع وقت مجلس نمی شود

وحید الملک - بنده عرض میکنم که اعضاء سابق کمیسیون معارف تمام داوطلب هستند که دو مرتبه انتخاب شوند.

آقا شیخ ابراهیم زنجانی - اگر در کمیسیون معارف بنده را انتخاب کنند از عضویت کمیسیون مبتکرات عذر خواسته عرض بنده از شعبه انتخاب خواهد شد.

(ورقه توزیع آقایان ذیل برای استخراج آراء بقرعه معین شدند.)
ادیب التجار - محمد هاشم میرزا - ذکاء الملک، **فهم الملک** - میخواستم عرض کنم اگر آقایان اجازه بفرمائید این آراء را در اطراف دیگر استخراج کنند شروع کنیم یکی از مطالبی را که در دستور منظور شده است.

(گفته شد باید در مجلس خوانده شود)
رئیس - دستور امروز یکی انتخاب سه نفر نماینده است یکی هم راپورت کمیسیون در باب نماینده ارامنه خوانده می شود.

معاضد الملک - ذکاء الملک [۵۷ رای] سلیمان میرزا [۵۱ رای] تربیت [۵۰ رای] دکتر علیخان [۴۴ رای] آقا سید حسین اردبیلی [۴۳ رای] وحید الملک [۴۰ رای]

دکتر علیخان - بنده چون گرفتاری دارم در یک کمیسیون بیشتر نمی توانم باشم استعفا میکنم از کمیسیون قوانین معارف شوم و در کمیسیون معارف باشم.

رئیس - بسیار خوب عرض شما انتخاب میشود کمیسیون فواید عامه ویست و تلگراف و تجارت و فلاحه دفعه گذشته نه نفر بود حال هم همان طور باشد.

آقا سید ابراهیم - بنده عرض میکنم چون تجارت و فلاحه و صناعت جزو آن است بیشتر شود بهتر است.

سلیمان میرزا - بنده عرض می کنم اگر دو شعبه می شود زیادتر باشد بهتر است و زودتر کار می گذرد اما اگر ۱۲ نفر باشند بیک شعبه خوب نیست و کمتر کار می کنند بجهت اینکه اگر فرضاً پنج نفر از آنها غیبت نماید کمیسیون رسمیت پیدا نخواهد کرد اما دو شعبه باشد و ۱۲ نفر زودتر رسمیت پیدا می کنند بهتر کار می کنند.

اسدالله میرزا - بنده عرض می کنم دو سه کمیسیون هم شاید لازم باشد و بنا بر این اگر دوازده نفر باشد بمقدمه من بهتر است.

رئیس - عجله همان نه نفر کافی است.
حاجی فاتح الملک - استعفا می کنم که یک دفعه اسم آنها که غیر قابل انتخابند خوانده شود

معاضد الملک - آقایانی که در کمیسیون عضویت دارند.

مومن الملک - نوری - لسان الحکماء - آقا شیخ ابراهیم زنجانی - فهم الملک - صدیق حضرت معین الرعایا - میرزا اسدالله خان - ناصر الاسلام - فاتح الملک - حاجی محمد کریم خان - ذکاء الملک سلیمان میرزا - تربیت - وحید الملک - دکتر علی خان - متین السلطنه - ابوالقاسم میرزا - آقا شیخ رضا وکیل الرعایا - آقا سید حسین اردبیلی

[ورقه رای منتشر و بقرعه آقایان آقا شیخعلی حاجی آقا - وکیل التجار برای استخراج آراء معین شدند.]

رئیس - تا آقایان استخراج کنند ده دقیقه نفس میشود [مجداً جلسه تشکیل شد]

[**معاضد الملک** نتیجه استخراج آراء را برای کمیسیون فواید عامه قرائت کرد.]
حاجی میرزا رضا خان [۳۶] حسنعلی خان [۳۰] آقا میرزا احمد [۲۹] اسدالله میرزا [۲۸] حاجی میرزا آقا [۲۵] دکتر اسمعیل خان [۲۴]

دکتر علیخان - استعفا می کنم بنده را در کمیسیون قوانین مالیه مقرر فرمائید انتخاب نفرمائید

رئیس - استیضاحی است که آقای افتخار الواعظین از وزارت جنگ کرده اند.

افتخار الواعظین - حثیر در خصوص حرکات وحشیانه آجودان باشی رئیس قشون خراسان در حبس کردن پنجاه نفر و آویزان کردن و شکنجه کردن و اشکلیک کردن و دوازده هزار تومان جریمه کردن استیضاح می نمایم.

رئیس - چون سابقاً شورای شده بود لذا امروز حاضرند جواب سؤال را بندهند بعد سؤال شد استیضاح اطلاع دادم امروز جواب خواهند داد.

افتخار الواعظین - بلی خاطر آقایان مسبق باشد که تلگرافات شکایت آمیز بنده و سایر و کلاه قریب دو ماه است رسیده است.

لسان الحکماء - بنده گمان میکنم این استیضاح باوزارت جنگ نباشد با داخله است.

افتخار الواعظین - مأمور وزارت جنگ است میخواهم بدانم امروز استیضاح بعمل خواهد آمد یا خیر.

رئیس - چرا بعمل خواهد آمد (انتخاب کسر سه نفر نماینده)

ارباب کیخسرو - فردی یا جمعی.

رئیس - جمعی (ورقه رای منتشر و آقایان ذیل برای استخراج آراء بقرعه معین شدند.)
آقا میرزا داود خان - آقای ادیب التجار آقای متین السلطنه و شروع با استخراج نمودند آقایان میرزا علی اکبر خان دهخدا با اکثریت ۳۴ رای و مرتضی قلیخان بختیاری با اکثریت ۳۰ رای بسمت وکالت منتخب شدند و چون دبیر الملک شیرازی با اکثریت ۲۱ رای بود لذا مجدداً برای بکنند دیگر ورقه رای توزیع شد.

رئیس - چون عده (۵۸) نفر است اکثریت نام (۲۹) میشود لذا دوفقر منتخب است بکنند دیگر را باید مجدداً انتخاب نمایند (مستخرجین سابق شروع در استخراج نمودند آقای دبیر الملک با اکثریت ۳۱ رای منتخب شدند.)

در این موقع وزیر جنگ وزیر داخله تشریف آوردند (رئیس چون افتخار الواعظین در باب آجودان باشی رئیس قشون خراسان استیضاحی از وزارت جنگ داشتند بفرمائید.)

افتخار الواعظین - آنچه وزارت جنگ فرمودند در حق سالار خان بود و او در تهران راحت است لکن بنام نسبت بسالار خان بنام دو نفر دیگر این طور حرکات شده است بنده سؤال می کنم که ملا و تاجر و کسبه را به حاکمه عسکریه نمی برند باید بعد بنده برود دیگر اینکه وزارت داخله حکم کرده بود لطفعلی خان سرتیپ و آخوند ملا رجعی را دو ماه حبس کنند بعد معلوم شده است رشوه گرفته اند و رها کرده اند و دیگر عباسخان که نوقند را چابیده در میان اسبابهای منوریه او گوشواره خون آلود و عمامه خون آلود در آمد بنده از نمایندگان محترم خراسان می خواهم که چنانچه اطلاعی دارند بگویند چنانچه وزیر جنگ جواب مساعدی ندهد بنده مجازات این وحشی مستبد را خواستارم.

محمد هاشم میرزا - این فرمایشات وزیر جنگ بسالار خان نیست این حرکات وحشیانه ناشی از مأمور وزارت داخله بوده و البته تحقیق کرده مجازات باید شود.

وزیر جنگ - آنزهانی که سالار خان مأمور آنجا شد اهالی آنجا وحشت داشتند همان زمان بود که خدمات آجودان باشی هم معلوم شد این مطالب را که باو نسبت می دهند اول تحقیق نمایند اگر صحیح بود مسلم چه در تربیت و چه در ترشیز باشد عزل سهل است باید بقوت های بزرگ گرفتار شود.

وکیل التجار - بنده در وقتی این توضیحات را صحیح می دانستم که حکم این مطالب بطوری که آقای افتخار الواعظین فرمودند که باید جلب بعد بنده خراسان نمایند اگر تقصیر و تخلفی مأمور ثابت شد البته باید مجازات شود والا بیهوده سخن باین درازی که نمی شود این خطارا نمی شود نسبت بوزارت جنگ

۳

یا وزارت داخله داد و اینکه وزارت جنگ فرمودند از طرف مجلس مامور مخصوص معین شود از مجلس نمی شود از عدلیه باید معین شود البته خیلی لازم است که رسیدگی نموده بنده عرض می کنم که اگر کمتر از اینهم ازار صادر شده باشد بلکه اگر یکی از این حرکات راهم که کرده باشد عزل که باید بشود سهل است باید مجازات سخت به بیند تا من بعد مأمورین دیگر اینگونه اقدامات و حرکات وحشیانه نمایند و حالاً مفتضی می دانم که رأی ساکت گرفته شود

حاجی آقا - مطالبی که آقای وزیر جنگ و افتخار الواعظین گفتند متباین است وزیر جنگ میفرمایند او باید بامر حکومت رفتار کند و حال بطوریکه از معاون وزیر داخله خواسته اند معلوم می شود که از طرف وزارت داخله چنین دستوری باو داده نشده و عرض می کنم یک نفر مامور نظامی نمی تواند یک چنین اقدامی بکند او باید بگیرد و بدست عدلیه بدهد من هیچ نمی پذیرم که از طرف مجلس اقدامی شود بنده تصور می کنم که تحقیق کنند از حکومت خراسان که اگر چنین وحشیگری کرده باشد اطلاع بدهند و در اینصورت معلوم است که باید مجازات شود

وزیر داخله - این شخص مأموریت شفاهی هم از وزارت داخله هم از وزیر جنگ داشت و اینکه قوام السلطنه گفته است که چنین دستوری باو داده نشده راست گفته است لکن دستور شفاهی باو داده شده مخصوصاً در حضور آقای سپهبدار وزیر جنگ بنده و ایشان هر دو باو اجازه دادیم که هر طور می توانی شر صالار بلوچ را رفع کن بعد که رفت تلگراف کرد که حال قوام زیاد است بنده تلگراف رمز کردم که اقدام کن و خدمت نظامی خود را انجام داده است و حالاً منتظر التفات اولیای دولت است دیگر در عوض اینکه التفات فرمایند بی التفاتی شایسته نیست باید این مسئله تحقیق شود اگر صحیح است مجازات شود والا اسباب یاس مأمورین میشود

میرزا ابراهیم خان - بنده فرمایشات جناب وزیر داخله را تصدیق مینمایم و نظر بسابقه حال آجودانباشی خیلی تعجب میکنم و این اظهارات را حمل باغراق میدانم و رفتن مامور از طهران برای تحقیق دیر می شود داریم اشخاصی را در خراسان که می توانند این مسئله را تحقیق نمایند و لابد در این مسئله باید رسیدگی شود

حاجی آقا - همانطوریکه وزیر داخله و با از وزیر جنگ دستور داده شده باید اطاعت از حکومت کنند و با دستور حکومت کار کرده باشند این وحشیگری ابداً نباید بشود فقط اگر یک کسی را حکومت خواسته باشد باید بگیرد و تسلیم کند و اینکه گفته شد مأمور برود رفتن مامور هم از تهران صلاح نمیدانم

حاجی شیخعلی خراسانی - ما یک قدری حسن ظن بآن مامور داریم که در آن جا یک وضعی حرکت کند که مناسب با وضع حرکت آنجا باشد لابد اشخاصی هستند که درست مطلعند میدانند که این ملاحظات را که کرده است یا اخیراً اگر کرده است البته باید بمجازات برسد که دیگران حساب کار خود شانرا بکنند با اینکه جناب وزیر جنگ

تعجب میکنند اطمینان میدهم و شاید اطمینان هم باین مامور داشته باشیم و آن مامور قانونی است که خلاف قانون نکند بند، هم از تربت هم از ترشیز خط دارم که این مامور حکم داشته است دو نفر را حرکت بدهد هر کس باو همراهی کرده آنها را چوب زده داغ کرده که همراهی کردند بیک نیت نیکی بوده است که حالیه با دولت جدید خلاف است مجازات زبط ندارد بآنها من مخالف عزل نمی شوم و او را باید مجازات نمایند

افتخار الواعظین - میخواهم عرض کنم باسم دوستی و آشنائی با سالارخان باینجه نفر از مردمان مجتمع با آنها این شکل حرکات غیر قانونی شده است و برخلاف حکم وزیر داخله دوماه آنها را در تربت حبس کرده است این نمیشود که یک مأموری را بفرستند و او بهوای نفس حرکت کند البته مجازات اولاً مست

کاشف - جناب افتخار الواعظین فرمودند که نمایندگان خراسان از این قضیه اطلاع دارند بنده که یکی از آن نمایندگان میباشم اصلاً از این مطلب اطلاعی ندارم در اینصورت آشنائی که طرف هستند بعدلیه شکایت نمایند و میتوانند بعدلیه شکایت نموده و احقاق حق شود در صورتیکه وزیر جنگ میگوید اینطور نیست نمیشود حکم کرد باید از طرف وزارت جنگ تحقیق شود بنده عقیده ام این است که اینطور نیست و اینمطلب اصل ندارد و بیش از این نمیتوان در اینمسئله مذاکره نمود

افتخار الواعظین - من عرض دارم **رئیس** - قبل از شمام هست و شما حق خودتان را ساقط کرده اید و حالاً رأی ساکت گرفته می شود (پیشنهاد معتمدالتجار در باب رأی ساکت) (بنده پیشنهاد میکنم که رأی ساکت گرفته شود تا اقدامات وزیر جنگ معلوم شود)

رئیس - هر کس این پیشنهاد معتمدالتجار را تصویب میکند قیام نماید (با کثرت رد شد) (توضیح به ملت اینکه در صورت مشروح ظاهراً تقیصه و کسری داشته مندرجات زیر از روی صورت خلاصه نوشته شد)

آقای دکتر علی خان تقاضا نمود که (هیئت وزراء با این کمیسیون راپورت عریضه ملت ارامنه را که جلسه تشکیل داده و نتیجه مذاکراتشان تقدیم مجلس شده پس از آن مجلس داخل مذاکره شده و رأی بگیرند در این پیشنهاد رأی گرفته و با کثرت تصویب گردید رئیس اظهار داشت فردا سه ساعت قبل از غروب برای تعیین دستور مجلس و باره مذاکرات بطور خصوصی جلسه تشکیل خواهد شد مجلس تقریباً دو ساعت از شب گذشته ختم گردید)

جلسه ۷۸

صورت مذاکرات مشروح روز سه شنبه ۳ شهریور سال ۱۳۲۵

مجلس سه ساعت و ربع قبل از غروب آفتاب بریاست آقای مستشارالدوله منعقد گردید صورت مجلس روز سه شنبه آقای معتمد الملک قرائت کردند

رئیس - در اینصورت مجلس ملاحظه هست ؟ **اسدالله خان** - بنده اعضاء کمیسیونها را که انتخاب میکردند عرض کردم که بواسطه کسالت مزاج نمیتوانم در دو کمیسیون انتخاب شوم حالاً بازمی بینم در کمیسیون قوانین مالیه انتخاب شده ام استدعا میکنم مرا معاف بدارند

آقای سید حسین اردبیلی - در صورت نوشته شده کمیسیون معارف خوب است همینطور که کمیسیون فواید عامه و بستان و تلگراف توأم ذکر میشود در اینجهانم ذکر کمیسیون معارف و اوقاف ذکر شود

رئیس - حال در صورت ملاحظه دیگری هست (اظهاری نشده رئیس صورت را امضاء کرد)

رایورت کمیسیون قوانین مالیه و نظام و معارف راجع به تعیین رئیس و نایب رئیس و منشی و منشی هر یک از آنها را آقای معز الملک قرائت کردند

رایورت شعبه اول قرائت شد که بجای شاهزاده ابوالقاسم میرزا آقا میرزا اسمعیل نوبوری عضویت کمیسیون عرایض انتخاب شد و آقای شیخ اسمعیل هشتروندی در اینجاست غائب بود

آقای شیخ اسمعیل هشتروندی - علت فحش بنده این بود که اطلاع ندادند و بنده هم استعفا میکنم برای اینکه نمی توانم در دو کمیسیون کار کنم

وحید الملک - شعبه اول مرکب است از دوازده نفر اعضاء و از این دوازده نفر قابل انتخاب هستند یکی صدراالعلماء است و یکی آقای شیخ اسمعیل هشتروندی باقی هر کدام عضو دو کمیسیون هستند آقای صدراالعلماء عذر خواستند نمی توانم فقط آقای شیخ اسمعیل باقی مانده اند و بنده عرض می کنم اگر ایشان بخواهند استعفا بدهند ما در یک موادی گیر می کنیم که باید رفع آن محظور بشود

رئیس - آقای متین السلطنه سئوالی داشتید از معاون وزارت داخله در علت تأخیر اجرای حکم هیئت مدیره در باره مجوسین پلنتیکی

متین السلطنه - از معاون وزارت داخله خواهشمندم بفرمایند که جهت چیست حکم هیئت مدیره تا امروز در باره مجوسین پلنتیکی اجرا نشده و باطل مانده است

قوام السلطنه - این سئوال را مدتی است که از مجلس کرده اند و آنورفته که از مجلس فرستاده شده بود بنده فرستادم برای وزیر داخله چون خواستند خودشان در این باب جواب بگویند باین جهت بنده عذر می خواهم خودشان تشریف می آورند و جواب می فرمایند

رئیس - آقای وزیرزاده در باب زرتشتیان کرمان سئوالی داشتید از معاون وزارت داخله

وزیرزاده - بعضی اخبار از کرمان میرسد که خیلی جای تأثر است باین جهت بنده از معاون وزارت داخله سئوال می کنم آیا نسبت این بی اعتدالی هادر حق برادران زردشتی ما صحت دارد یا خیر و در صورت صحت از طرف وزارت داخله در این باب چه اقدامی شده چنانچه جواب آقای معاون وزارت داخله مرا متقاعد نکند سئوال خود را بدل باستیضاح خواهم کرد

قوام السلطنه - بلی چند روز قبل تلگرافی از کرمان رسیده است که توهینی بزرگتشتیان مقیمین آنجا شده است از وزارت داخله تلگرافات سخت شد بمعاون ایالت کرمان که راپورت وقایع را بدهد ببنیم مقصر و مسبب این کار کیست اوهم راپورت این مسئله را داده و مقصرین تبعید شدند و اسباب آسایش آنها فراهم شده است